

ODLUKA i NALAZI

Datum usvajanja: 30. septembar 2013. godine

Slučaj br. 2012-19 i 2012-20

H i G

Protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava, elektronskim putem, shodno pravilu 13. iz svog pravilnika o radu, dana 30. septembra 2013. godine sa sledećim prisutnim članovima:

Gđa Magda MIERZEWSKA, predsedavajući član
Gdin Guénaël METTRAUX, član
Gđica Katja DOMINIK, član

Uz asistenciju
Gdin John J. RYAN, viši pravni službenik
Gđica Joanna MARSZALIK, pravni službenik
Gdin Florian RAZESBERGER, pravni službenik

Razmotrivši gore pomenute žalbe, predstavljene u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2013. godine,

Nakon većanja donosi sledeću odluku:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Komisija je registrovala žalbe 19. novembra 2012. godine.
2. Dana 22. i 24. januara 2013. godine, predstavnik podnosilaca žalbi je dostavio Komisiji dalje informacije.

3. Zbog zabrinutosti za bezbednost, Komisija je odlučila da usliši želje podnosioca žalbi da se njihova imena ne obelodanjuju.
4. Dana 11. aprila 2013. godine, Komisija je prosledila žalbe H i G zajedno, bez obzira na mogućnost da kasnije naloži formalno spajanje slučajeva shodno Pravilu 20. iz Pravidnika o radu.
5. Zapažanja Šefa Misije (čitaj ŠM) su primljena 10. juna 2013. godine nakon čega su ista prosleđena podnosiocima žalbi radi daljih komentara. Podnosioci žalbi nisu podneli nikakve naknadne podneske.
6. S'obzirom na stepen do kog se pitanja izneta u ova dva slučaja podudaraju, Komisija je ovom prilikom donela odluku o formalnom spajanju ova dva slučaja (H i G) shodno pravilu 20. njihovog Pravidnika o radu.

II. ČINJENICE

Okolnosti slučaja

Utvrđene su sledeće činjenice na osnovu informacija koje su podnosioci žalbi dostavili:

Žalilac H

7. Dana 28. juna 2012. godine, podnosilac žalbe (H) došao je u posetu na Kosovu kao deo jedne zvanične delegacije "Srpskih veterana" kako bi položili venac na spomenik na *Gazimestanu*. Delegaciji je bio dozvoljen prolaz i omogućeno im je da dođu do spomenika na *Gazimestanu* "zajedno sa svim obeležjima koja smo imali na našim majicama, kao što su amblemi srpskih veterana i venci koje smo položili na spomenik".
8. Međutim, u povratku sa *Gazimestana*, negde oko 14:00 časova, na administrativnom prelazu *Merdare*, takozvana Regionalna operativna jedinica za podršku (ROSU) i kosovska policija (KP) zaustavili su vozilo u kom se podnosilac žalbe nalazio zajedno sa još jednim kolegom i vozačem.
9. Podnosiocu žalbe i još dveju osoba, koje su putovale sa njim, je rečeno da napuste vozilo. Podnosilac žalbe tvrdi da su ga pitali o znaku "srpskih veterana" koji je bio vidljiv na levom džepu njegove košulje. Podnosilac žalbe navodi da je u tom momentu i tokom tog događaja bio prisutan tim lokalne kosovske TV stanice "KTV" i snimao scenu.

10. ROSU i KP policajci su [podnosilac žalbe pretpostavlja da je KP pripadala graničnoj policiji] pretresli vozilo i pregledali kofere. Prema rečima podnosioca žalbe *“oni su uzeli iz gepeka vozila zastavu srpskih veterana i pokazali je pred kamerama”*.
11. Nakon toga, prema naređenju izdatom od strane komandira KP/ROSU-e, podnosilac žalbe i njegov kolega su odvedeni u poslednjem [policijskom] *“kontejneru sa leve strane u pravcu koji vodi ka Srbiji”*.
12. U kontejneru je jedan policajac rekao podnosiocu žalbe da skine svoju košulju [koja je imala srpski amblem] pod pretnjom da će je on u suprotnom strgnuti sa njega. Podnosilac žalbe navodi da je on primetio da je policajac želeo da otpočne svađu tako da je ipak poslušao istog i skinuo svoju košulju.
13. Navodi se da je drugi policajac otvorio vrata kontejnera i pitao policajca koji se nalazio u kontejneru da li je već počeo sa batinanjem, i da li mu treba neka pomoć oko toga.
14. Dalje se navodi da je nakon nekog vremena, čovek u beloj košulji [verovatno viši službenik ili starešina prema rečima podnosioca žalbe] naložio podnosiocu žalbe da pređe u drugi kontejner za koji podnosilac žalbe veruje da je korišćen kao kancelarijski prostor.
15. Navedeno je da je pomenuti viši službenik ili starešina skinuo svoje pantalone i pokazao veliku modricu na svojoj butini koju je, navodno, zadobio tog jutra na tom istom administrativnom prelazu. Navodno uradeći to policajac je nameravao da isprovocira podnosioca žalbe i da sazna da li su, podnosilac žalbe i njegovi saputnici, bili upoznati sa jutarnjim događajima, aludirajući na incident nasilja za koji podnosilac žalbe nije znao ništa.
16. Nakon toga se pojavila još jedna osoba sa pištoljem u civilnom odelu i odnela je neke od stvari podnosioca žalbe. Navodi se da su neke od tih stvari oduzete, tačnije artikli koji su imali embleme srpskih veterana na sebi. Nakon toga je policajac uključio TV i rekao *“Postali ste popularni; prikazuju vas uživo na TV-u”*. Navodno, titl na TV programu je bio sledeći: *“Direktno sa Merdara, srpski nacionalisti zaustavljeni na Merdare”*.
17. Navedeno je da je podnosilac žalbe bio isprovociran nekoliko puta od strane KP-a kada su pitali da li je batinanje počelo. Drugi čovek koji je bio u civilnom odelu je već izjavio da će podnosilac žalbe i njegovi saputnici biti zadržani u pritvor na mesec dana. Kada je podnosilac žalbe pitao po kom osnovu ili iz kog razloga, rečeno mu je da su prekršili zakone Republike Kosovo.
18. Negde oko 16:30 časova, podnosiocu žalbe i njegovim saputnicima je rečeno da nastave svoj put. Podnosilac žalbe je izjavio da za sve to

vreme nijedan pripadnik EULEX-a se nije "čak ni pojavio a kamo li bio prisutan".

19. Podnosilac žalbe je podneo potvrdu o privremeno oduzetoj imovini. Nije poznato da li je podnosilac žalbe dobio natrag svoje stvari.

Žalilac G

20. Dana 28. juna 2012. godine, podnosilac žalbe zajedno sa grupom prijatelja je otišao na Kosovo da položi venac na spomenik na Gazimestanu. Grupa je stigla na administrativni prelaz na Merdare negde oko 6:20 časova ujutru. Grupa je odlučila da ostavi vozilo i da pređe administrativni prelaz pešice.
21. Prema navodima, dok su stajali u red i čekali da im provere dokumenta, jedan od policajaca KP-a je prišao grupi i obratio im se na albanskom jeziku. Jedan od prijatelja podnosioca žalbe navodno je pitao policajca da im objasni šta je rekao, pošto niko u grupi od 12 osoba nije razumeo albanski jezik. Navodno, policajac je povukao prvu osobu iz reda i drsko ga pitao na srpskom jeziku "Šta ti radiš ovde?".
22. Gore pomenuta osoba je odgovorila da su oni na hodočašću i da su krenuli da polože venac na spomenik na Gazimestanu. Navedeno je da je službenik KP-a vikao na grupu na albanskom jeziku, a nakon toga je rekao "Šta vi radite ovde; ovo više nije vaša zemlja". Navedeno je da je policajac primetio da je podnosilac žalbe i nekoliko njegovih prijatelja imalo na sebi majice sa srpskim obeležjima.
23. Podnosilac žalbe je izjavio da je, kako ne bi nikog provocirao, preko majice nosio jaknu. Međutim, iz KP-a su primetili majicu a navodno je jedan od policajaca vikao na podnosioca žalbe i povukao ga za rukav, tražeći od njega da istu skine. Podnosilac žalbe je poslušao naređenje. Nakon toga, podnosilac žalbe je odveden u kontejner gde su pretresli i njega i njegov ranac.
24. Podnosilac žalbe tvrdi da mu je sve vreme prećeno. Prema njegovom proračunu, cela grupa od 12 ljudi je poslata u isti kontejner na pretres. Kada je podnosilac žalbe pretresen, navodno bilo je prisutno četiri policajaca KP-a. Tokom pretresa ranca podnosioca žalbe, KP je našla srpsku zastavu. Navodi se da je KP bacala stvari podnosioca žalbe na zemlju, i da je jedan od policajaca KP-a gazio i pljuvao po njima.
25. Podnosilac žalbe je naveo da je „isti čovek koji je gazio i pljuvao po mojim stvarima, rekao mi na srpskom jeziku sledeće: "popišaću ti se sada na ovim stvarima a onda ću ti ih vratiti", u isto vreme se smejući". Podnosilac žalbe je zajedno sa ostalih jedanaest (11) osoba zadržan u kontejneru nekih 40 minuta. Navedeno je da su svi bili provereni i postupalo se prema njima isto kao i prema podnosiocu žalbe.

26. Podnosilac žalbe dalje navodi da se prema njemu naročito grupo i bezobrazno poneo jedan policajac KP-a koji ga je vređao zbog njegove nacionalnosti. Taj policajac je navodno gurnuo podnosioca žalbe iz kontejnera, i šutnuo ga u levu butinu. Nakon toga je policajac rekao svima da sačekaju napolju, osim jednom maloletnom licu, koga su zadržali u kontejneru. Nakon nekih 10 minuta, maloletno lice je izašlo iz kontejnera sa „crvenim tragovima” koji su bili vidljivi na njegovom licu. Kada ga je podnosilac žalbe pitao šta se desilo, on nije rekao ništa „*samo je želeo da nastavi dalje, kako ne bi prouzrokovao više nevolja, iako se sa njegovog lica moglo videti da su koristili silu*”.
27. Nakon toga je jedan od policajaca KP-a došao i naložio grupi da sačeka potvrde o oduzetoj imovini. Kada se taj policajac vratio u kontejner, navodno drugi je izašao iz kontejnera gde je grupa bila ispitana i rekao je grupi „*da je on pišao po našim stvarima i ukoliko želimo možemo da uđemo i uzmemo stvari, međutim, možemo da uzmemo samo vodu i hranu koja je bila oduzeta ali ne i lične stvari (majice i zastave)*”.
28. Navedeno je da je nakon nekoliko minuta, jedan od policajaca došao sa potvrdama o oduzetoj robi. Podnosilac žalbe tvrdi da potvrda koja je njemu data nije bila ispravna, na primer, kapa koja je bila oduzeta nije imala nikakvih srpskih obeležja, kako se navodi u izjavi. Podnosilac žalbe je predočio policajcu svoja zapažanja, međutim navodno je ovaj potegao pištolj i rekao mu da imaju „*dozvolu da koriste isti i rekao mi je da se gubim što je pre moguće*”.
29. Nakon toga je grupa prošla administrativni prelaz i nastavila put ka Gazimestanu. Maloletno lice koje je imalo crvene tragove po licu je reklo podnosiocu žalbe da je bio maltretiran u kontejneru, da je KP upotrebila prekomernu silu nad njim, da su ga šamarali po licu, da su ga pesnicama udarali u stomak, a takođe da ga je jedan od policajaca KP-a šutnuo u glavu.
30. Podnosilac žalbe tvrdi da su „*sve vreme pripadnici EULEX-a bili odsutni. Zbog ponašanja članova KP-a i njihovog stava prema nama, mi nismo bili u mogućnosti da stupimo u kontakt sa EULEX-om*”.
31. Nakon njihovog dolaska u Gračanicu, slučaj je prijavljen policiji i EULEX-u. EULEX je zatražio od podnosioca žalbe da dostave potvrde o oduzetoj imovini, što su oni i uradili. Do sada, podnosilac žalbe nije ništa dobio od EULEX-a.

Bitne činjenice o naporima EULEX-a povodom sprovođenja istrage

32. U svojim zapažanjima koja datiraju od 10. juna 2013. godine, EULEX tvrdi da nije upoznat ni sa kakvom istragom vođenom od strane KP-a

povodom pomenutih slučajeva. Dalje je EULEX naveo da oni nisu sproveli nikakvu istragu povodom navedenih događaja.

33. Što se tiče žalioaca G, EULEX tvrdi da raspitivanja koja je EULEX sproveo nisu dovela ni do kakvih dokaza o prijemu žalbe niti o podnošenju potvrde za oduzetu svojinu.

EULEX kao druga instanca

34. EULEX je dalje naveo da je njihova glavna uloga u pogledu izvršne policije da budu spremni kao druga instanca onda kada KP od njih zatraži da intervenišu.

Relevantan primenljiv zakon

35. Što se tiče pitanja značajnosti zakona, Komisija je ovlašćena da primenjuje instrumente za ljudska prava u skladu sa Konceptom odgovornosti EULEX-a koji datira od 29. oktobra 2009. godine o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava. Od posebne važnosti za rad Komisije jeste Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i međunarodna povelja o civilnim i političkim pravima koja, u mnogim pogledima, obezbeđuje standarde za zaštitu ljudskih prava koje garantuju javni organi vlasti u svim demokratskim pravnim sistemima.

Zajednička akcija

36. Relevantni izvodi članova 2. i 3. Zajedničke Akcije Evropskog Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine o Misiji Vladavine Prava Evropske Unije na Kosovu, EULEX KOSOVO (u daljem tekstu: Zajednička akcija), glasi kao što sledi:

Član 2. Izjava Misije

EULEX na Kosovu će pomoći kosovskim institucijama, pravosudnim organima i agencijama za sprovođenje zakona u njihovom napredovanju ka održivosti i odgovornosti i u daljem razvijanju i jačanju jednog nezavisnog multietničkog pravosudnog sistema i multietničke policijske i carinske službe, osigurajući da ove institucije budu oslobođene od političkih mešanja i poštujući međunarodno priznate standarde i evropske najbolje prakse.

EULEX na Kosovu će u potpunoj saradnji sa programima Evropske Komisije za pomoć ispuniti svoj mandat putem praćenja, podučavanja i savetovanja, dok će zadržati određene izvršne odgovornosti.

Član 3. Zadaci

Kako bi ispunili moto Misije koji je predstavljen u članu 2., EULEX na Kosovu će:

- (a) nadgledati, pratiti i savetovati nadležne kosovske institucije u svim oblastima vezanim za šire polje vladavine prava (uključujući službu carine), zadržavajući određene izvršne nadležnosti monitor, mentor and advise the competent Kosovo institutions;
- (b) obezbediti održavanje i promociju vladavine prava, javnog reda i bezbednosti obuhvatajući, po potrebi, u konsultaciji sa relevantnim međunarodnim civilnim organima na Kosovu, direktno preusmeravanje i poništavanje operativnih odluka donetih od strane nadležnih organa Kosova;
- (d) obezbediti da slučajevi ratnih zločina, terorizma, organizovanog kriminala, korupcije, međuetničkog kriminala, finansijskog/privrednog kriminala i ostala krivična dela budu pravilno istražena, krivično gonjena, da se donesu pravilne presude i iste budu sprovedene, u skladu sa zakonom na snazi, uključivanjem, kao odgovarajuće, međunarodnih istražitelja, tužilaca i sudija zajedno sa kosovskim istražiteljima, tužiocima i sudijama ili samostalno, i preduzimanjem mera uključujući, kao odgovarajuće, stvaranje struktura saradnje i koordinacije između policije i organa tužilaštva;
- (h) preuzeti ostale obaveze, samostalno ili potpomognut kosovskim nadležnim organima, u cilju obezbeđivanja održavanja i promocije vladavine prava, javnog reda i bezbednosti, u konsultaciji sa relevantnim agencijama Saveta;
- i
- (i) obezbediti da su sve njihove aktivnosti u skladu sa međunarodnim standardima ljudskih prava i jednakosti polova.

Zakon o pravnoj nadležnosti

Član 17.

17.1 Tokom trajanja EULEX KOSOVO na Kosovu, policija EULEX-a će biti nadležna da sprovodi ovlašćenja koja su joj poverena zakonom koji je na snazi i važi i za Kosovsku Policiju i na način koji utvrdi šef EULEX-a KOSOVO.

III. ŽALBE

- 37. Žalbe se odnose na dva incidenta nastala na administrativnom prelazu Merdare, a koji su povezani sa obeležavanjem Vidovdana 28. juna 2012. godine.
- 38. Podnosioci žalbi se pozivaju na nekoliko zaštićenih prava, uključujući pravo da ne budu predmet okrutnog, ponižavajućeg ili neljudskog postupanja (npr., član 3. EKLJP; član 7. MPCPP), pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života (član 8. EKLJP; članovi

17/23 MPCPP), pravo na slobodu mišljenja, savesti i veroispovesti (član 9. EKLJP; članovi 18/19 MPCPP), sloboda izražavanja (član 10. EKLJP; član 19. MPCPP), pravo na slobodu okupljanja i udruživanja (član 11. EKLJP; član 21/22 MPCPP), pravo na jedan efektivan lek (član 13. EKLJP; član 2. MPCPP), i zabrana diskriminacije (član 14. EKLJP; član 26/27 MPCPP). Oni tvrde da su im prava prekršena zbog činjenica koje su izneli a na koje se žale.

IV. ZAKON

39. Na Komisiji je da utvrdi pravnu karakterizaciju žalbi koje se trebaju ispitati. Komisija će ispitati ova dva slučaja pod sledećim odredbama: pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života (član 8. EKLJP; član 17. MPCPP); pravo na slobodu mišljenja, savesti i veroispovesti (član 9. EKLJP; članovi 18. i 19. MPCPP); pravo na slobodu okupljanja i udruživanja (član 11. EKLJP; članovi 21. i 22. MPCPP) i pravo na jedan efektivan lek (član 13. EKLJP; član 2. MPCPP).
40. Komisija ponavlja pristup koji je usvojila u svojoj odluci koja datira od 20. juna 2013. godine, A, B, C i D protiv EULEX-a (slučaj br. 2012-09, 2012-10, 2012-11 i 2012-12). Pošto se kao i prethodno pomenuti slučajevi ovaj slučaj takođe odnosi na obeležavanje Vidovdana 28. juna 2012. godine, raniji nalazi Komisije koji se odnose na planiranje i kontrolisanje operacija EULEX-a u smislu ovih događaja se takođe ovde primenjuju. Prema tome, Komisija se poziva na iste i usvaja na osnovu preporuka svoje nalaze i zaključke kao što su navedeni u odluci A, B, C & D, u paragrafima 45-49, do stepena da su oni relevantni u odnosu na ovu odluku.

Odgovornost EULEX-a za zaštitu ljudskih prava

41. Komisija prihvata da, imajući u vidu ograničen izvršni mandat EULEX-a, isti ne može se smatrati odgovornim za neuspeh garantovanja efektivne zaštite ljudskih prava kao takvih na Kosovu i da se nemoguć i ogroman teret u pogledu rada policije ne može nametnuti Misiji.
42. Ipak, Komisija konstatuje da je obaveza EULEX-a pod udruženim postupkom Saveta da osigura da njihove aktivnosti budu sprovedene u skladu sa međunarodnim standardima za ljudska prava (vidi član 3, (i), udruženi postupak Saveta 2008/124/CFSP; vidi paragraf 36. gore). Prema tome od EULEX-a se zahteva da interveniše kako bi zaštitio ljudska prava kad god je to poznato ili je trebalo da znaju u vreme stvarnog i neposrednog rizika da kršenje može da nastane ukoliko se ne intervenišu (vidi, npr., *Dorđević protiv Hrvatske*, br. 41526/10, § 138-139, EKLJP 2012. I preporuke koje su u njoj navedene; *Osman protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, 28. oktobar 1998. godine, § 16). Priroda odgovora treba biti odgovarajuća okolnostima, zauzvrat, u zavisnosti koje je pravo ili prava bilo u pitanju i od ozbiljnosti pretnji po

tim pravima (vidi odluku Komisije u slučaju *Kahrs protiv EULEX-a*, br. 2012-16, § 31).

43. Shodno tome, Komisija će ispitati da li su, u ovom slučaju, akcije EULEX-a ili propusti, u onoj meri u kojoj su uticali na podnosiocima žalbi u okviru policijske operacije 28. juna 2012. godine, bili dosledni obavezama EULEX-a prema ljudskim pravima nastalim sprovođenjem svog izvršnog mandata kako je gore definisano.
44. Kao u prethodnom pitanju, Komisija konstatuje da se od EULEX-a nije moglo očekivati da pruži bolji rad policije nego što je to moglo da se pruži izvorima koji su im bili na raspolaganju. Međutim, EULEX je obavezan da preduzme neophodne i razumne mere unutar skupa svojih nadležnosti kako bi obezbedio efektivnu zaštitu ljudskih prava onih koji se nađu na teritoriji Kosova.
45. Kao i u ovom trenutnom slučaju, takođe se radi o slučaju gde ponašanje KP-a predstavlja pravi rizik da se ta prava mogu prekršiti. U takvim slučajevima, od EULEX-a se očekuje da obezbedi mere zaštite – uključujući i operativne – koje su u mogućnosti da osiguraju da KP postupa u skladu sa svojim obavezama i, kada ne uspu u tome i stave efektivno sprovođenje tih prava u rizik, onda treba prikladno intervenirati kako bi sprečili bilo koje kršenje i ukoliko to bude neophodno za tu svrhu, mogu čak i da preokrenu ili otkazu operativne odluke KP-a u skladu sa članom 3 (b) udruženog postupka.
46. Komisija zapaža da učestvujući na obeležavanju praznika na Gazimestanu podnosioci žalbi su težili ka tome da sprovedu svoje pravo na slobodu okupljanja i svoje pravo na slobodu savesti. Iako nisu bili sprečeni da učestvuju, bili su predmet neprikladnog postupanja na administrativnom prelazu Merdare, što se negativno odrazilo na ta prava. Podnosioci žalbi su zastrašivani i provocirani od strane KP-a.
47. Nije pokazano ili dokazano da je policija EULEX-a bila svedok navedenim incidentima, ili da su bili prisutni u kontejnerima gde su žalioци odvedeni. Prema tome nije utvrđeno na osnovu materijala koji je bio pred Komisijom da je EULEX bio direktno odgovoran za bilo koji neuspeh u rešavanju ili sprečavanju incidenta o kome je reč. Ipak, odsustvo neophodnog nadzora u vezi godišnjeg planiranja obeležavanja Vidovdana, i kao rezultat toga odsustvo dovoljnog broja policajaca EULEX-a na licu mesta podiže značaj zabrinutosti.
48. Komisija konstatuje odsustvo detaljne operativne dokumentacije i planiranja nepredviđenih stvari. EULEX je mogao da predvidi da bi administrativni prelaz na Merdare, kao jedan od glavnih prelaza, mogao da bude korišćen od strane većeg broja učesnika koji bi došli na Kosovo na obeležavanju Vidovdana.

49. EULEX je dostavio informacije Komisiji o nasilnom sukobu između KP i učesnika na obeležavanju Vidovdana iz Srbije na administrativnom prelazu Merdare tog istog dana negde oko 7:30 časova ujutru, gde je bilo na desetine ljudi a što je imalo za ishod povređenih 32 KP policajca a broj povređenih civila je bio nepoznat. Ovaj incident je pokazao da administrativni prelazi nisu prikladno osigurani i da je bilo verovatno moguće očekivati nasilje i kasnije u toku dana.
50. Ovaj incident je trebao da upozori EULEX na činjenicu da administrativni prelazi nisu prikladno osigurani naročito tog dana i da je vrlo lako moguće da dođe do nasilja na tim lokacijama. Odsustvo adekvatnog broja policajaca EULEX-a na administrativnom prelazu Merdare nakon tog incidenta pokazuje nedostatak predostrožnosti od strane EULEX-a. Povećanje broja policajaca EULEX-a bi doprinelo sprečavanju bilo kog ponašanja KP-a koje bi dovelo do mogućeg kršenja ljudskih prava. To bi takođe omogućilo policajcima EULEX-a na terenu da intervenišu kako bi prekinuli ili sprečili bilo koje kršenje ljudskih prava kojima su oni bili svedoci. Nije dokazano da bi bilo preterano opterećujuće za EULEX da to uradi.
51. EULEX je pružio zabrinjavajuće podatke o broju policajaca EULEX-a koji su bili na dužnosti tokom obeležavanja Vidovdana i o njihovim tačnim rasporedima. Prema Komisiji dostupnim informacijama, samo je dvoje policajaca EULEX-a bilo prisutno na administrativnom prelazu Merdare tog dana, sprovodeći aktivnosti PPS-a. Prema mišljenju Komisije jasno je da je ovaj broj neadekvatan kako bi se bavili događajem obeležavanja Vidovdana, čak imajući na umu i ograničen broj resursa EULEX-a. Odsustvo adekvatnog broja policajaca EULEX-a na administrativnom prelazu Merdare uprkos EULEX-ovog saznanja o rizicima koji su uključeni pokazuje nedostatak predostrožnosti na strani EULEX-a.
52. Neosporna činjenica da je operacija vođena od strane KP-a ne oslobađa EULEX od njihove lične odgovornosti da osiguraju da njihova uključenost u ovakvim događajima i operacijama bude dosledna sa relevantnim standardima za ljudska prava. Naročito, Komisija nije bila obezbeđena informacijama da su adekvatni koraci preduzeti kako bi se osigurala prikladna koordinacija sa KP-om kako bi osigurali efektivnu zaštitu učesnika protiv nasilja ili drugih vidova kršenja njihovih prava, uključujući i preventivne mere kako bi osigurali da postupci KP-a budu u skladu sa relevantnim standardima za ljudska prava. Povodom toga, Komisija je naglasila da je od velike važnosti da KP bude prikladno obučena i savetovana o primenljivim standardima za ljudska prava pod ovom opšteg tretiranja učesnika u ovakvim vrstama obeležavanja kao i o uslovima za zakonito oduzimanje njihove svojine.
53. Komisija zaključuje da, kao ishod nedovoljno dodeljenih resursa operaciji Vidovdan od strane EULEX-a u pogledu osiguranja poštovanja ljudskih prava, neadekvatna obuka i nedovoljno operativne smernice, žaliocima H i G je uskraćeno potpuno i efektivno uživanje u

njihovom pravu na poštovanje privatnog života, slobode okupljanja kao i pravo na izražavanje svoje veroispovesti bezbedno i bez nepotrebnog ometanja.

Istražni koraci

54. Komisija dalje napominje da, na osnovu informacija koje su dostavljene Komisiji, nisu preduzeti nikakvi istražni koraci nakon obeležavanja Vidovdana u junu 2012. godine sa namerom istraživanja povreda prava spomenutih od strane podnosilaca žalbi.
55. Komisija ipak konstatuje da nije bilo nikakvih indikacija pred Komisijom da je bilo koji organ vlasti u EULEX-u znao za ova dva incidenta ili da je ikada skrenuta pažnja EULEX-a na njih.
56. U tim okolnostima, Komisija nalazi da neuspeh EULEX-a da ispita ova dva incidenta ne konstituiše kršenje prava podnosioca žalbi a što se može pripisati EULEX-u.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, JEDNOGLASNO,

1. *Smatra* da je bilo povrede članova 8, 9 i 11 EKLJP, kao i članova 17, 18, 21 i 22 MPCPP u pogledu oba žalioaca;

2. *Nalazi* prikladnim, u pogledu gore pomenutih nalaza i do stepena gde ŠM nije uradio isto shodno preporukama koje je Komisija uradila za slučajeve [2012-09 A.](#), [2012-10 B.](#), [2012-11 C.](#), [2012-12 D.](#), da prosledi sledeće preporuke ŠM-u shodno pravilu 34. Iz njihovog pravilnika o radu:

- i. Da ŠM prizna da su prava podnosilaca žalbi prekršena od strane EULEX-a.
- ii. Da ŠM zatraži od svih relevantnih ogranaka i organa EULEX-a, koji poseduju informacije povodom prošlogodišnjeg obeležavanja Vidovdana, da mu dostave potpun i kompletan pregled postupaka EULEX-a tokom tih događaja. Na toj osnovi, da ŠM osigura da bilo koja informacija koju EULEX poseduje povodom mogućih kršenja ljudskih prava u ovom kontekstu (uključujući bilo koje kršenje koje se pripisuje policajcima KP-a) bude dostavljeno nadležnim organima Kosova radi pregleda i istrage. Ukoliko EULEX kasnije utvrdi da ovakvi slučajevi nisu u potpunosti i adekvatno istraženi, smatraju da EULEX treba da preuzme odgovornost ispitivanja tih slučajeva.

- iii. ŠM je pozvan da ispita zajedno sa nadležnim istražnim i tužilačkim organima u EULEX-u da li su istražni postupci mogli da se povežu sa incidentom u koji su uključeni žalioци H i G.

Komisija poziva ŠM-a da obavesti podnosiocе žalbi, direktno ili preko nadležnih istražnih organa EULEX-a, o rezultatima tih ispitivanja. Podnosiocima žalbi je data sloboda da izveste Komisiju o bilo kom zaostalom pitanju kada ih budu kontaktirali iz EULEX-a.

- iv. Ukoliko EULEX igra bilo koju ulogu u obeležavanju Vidovdana 2014. godine, onda ŠM uverava da će nadležni organi iz EULEX-a –
- a) Sprovesti procenu rizika sa ciljem uspostavljanja i utvrđivanja potencijalnih izvora rizika na efektivnu zaštitu ljudskih prava učesnika na pomenutom obeležavanju Vidovdana. U tu svrhu, nadležni organi EULEX-a se trebaju nadovezati na isto i da nauče lekcije iz propusta koji su otkriveni u operaciji Vidovdan u junu 2012. godine a kao što je i zabeleženo u ovoj odluci;
 - b) Podneti ŠM-u detaljan plan u vezi angažovanja EULEX-a na predstojećem obeležavanju Vidovdana 28. juna 2013. godine. Jedan takav plan treba da sadrži detaljan opis sredstava i izvora koji su potrebni da osiguraju da policajci EULEX-a svoje odgovornosti prema izvršnom mandatu sprovedu efektivno, naročito u pogledu zaštite i očuvanja ljudskih prava učesnika na tim događajima. Ovo će uključiti, ukoliko je neophodno, opciju za policajce EULEX-a da pozovu pojačanje. Ovaj plan takođe će uključiti adekvatna sredstva komunikacije i prevoza kako bi osigurali da se omogući brza intervencija kada je to neophodno kako bi predupredili ili stavili tačku na kršenja ljudskih prava;
 - c) Osigurati adekvatnu koordinaciju između Misije EULEX-a sa jedne strane i KP i nadležne kosovske organe sa druge strane tako da postoji jedna efektivna zaštita učesnika na tom obeležavanju. EULEX takođe treba da osigura da policajci KP-a koji su uključeni u tim pitanjima budu u potpunosti svesni toga da se nasilje nad učesnicima neće tolerisati i da će mehanizmi odgovornosti postojati kako bi kaznili počinioce tih dela;
 - d) U skladu sa resursima koji su dostupni za takve svrhe, dodeliti dovoljan broj policajaca EULEX-a na ovom zadatku, u srazmeri sa značajem obeležavanja Vidovdana i u skladu sa potencijalnim rizikom od kršenja ljudskih prava;
 - e) Obezbediti jasna uputstva i instrukcije svim policajcima EULEX-a koji su uključeni u ovu operaciju, naročito u pogledu okolnosti pod kojima bi oni bili obavezani da intervenišu kako bi zaštitili ljudska prava učesnika.

- v. Što se tiče potencijalne istrage i prijavljivanja nedoličnog ponašanja, ŠM takođe treba da se uveri da policajci EULEX-a koji su uključeni u operaciju *Vidovdan* pažljivo zabeleže bilo koji slučaj kršenja ljudskih prava kome su oni svedoci ili koja su njima prijavljena. EULEX, zauzvrat, treba da ispita svaki od ovih navodnih incidenata i/ili prenese ovu informaciju do nadležnih kosovskih istražnih organa sa ciljem da se obezbedi efikasna istraga o svim takvim slučajevima.

ŠM se poziva da do 05. novembra 2013. godine obavesti Komisiju o merama koje je preduzeo u vezi ove odluke.

U ime Komisije,

John J. RYAN
Viši pravni službenik

Magda MIERZEWSKA
Predsedavajući član